

V Praze, dne 9. 5. 2019

Připomínky k zákonu o odpadech

Cíle oběhového hospodářství, motivační systém pro obce

1) Hlavním cílem novely zákona je nastavit požadavky legislativy tak, aby nakládání s odpady více naplňovalo hierarchii nakládání s odpady a přiblížilo se k cílům oběhového hospodářství. Z tohoto pohledu lze návrh zákona celkově hodnotit pozitivně.

2) Máme však pochybnost, že cílů stanovených pro komunální odpady bude docíleno. My za základní problém ČR považujeme vysokou produkci směsného komunálního odpadu. Tuto produkci lze snížit, v obcích v průměru o cca 50 kg/ob/rok, ve firmách o cca 30 kg/ob/rok.

Návrh zákona snižování produkce směsného odpadu podporuje málo. Navržený motivační systém je odvozen od úrovně recyklace. Té však mnohem snadněji, než snižováním produkce směsného odpadu, lze ze začátku docílit pouze zaevidováním produkovaných bioodpadů. Lze proto očekávat, že do roku 2022-23 dojde hlavně k tomuto kroku. Pro splnění cílů oběhového hospodářství klíčovému poklesu produkce směsného odpadu snad začne docházet až v letech 2023-25.

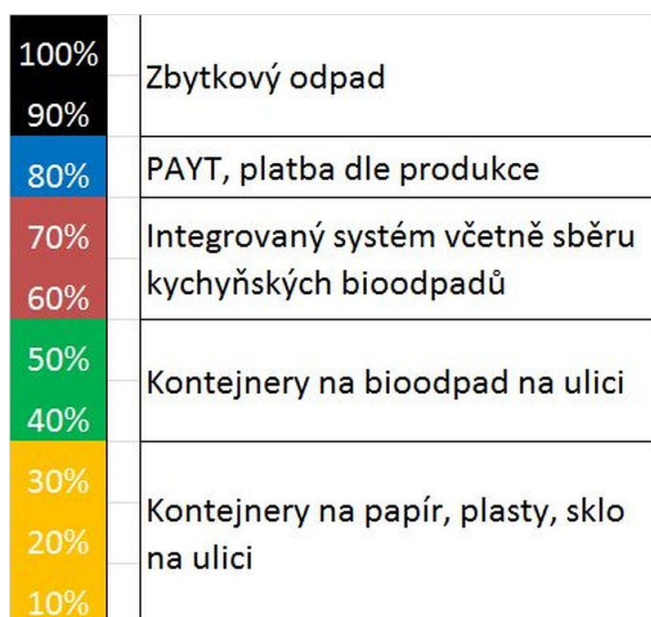
Tlak na snižování produkce směsného odpadu navrhujeme posílit a to tak, aby obcím a městům s produkcí směsného odpadu **pod 100 kg/ob/rok**, byla automaticky započtena sleva na poplatku za uložení odpadu na skládku a u těchto obcí bylo automaticky počítáno s tím, že plní cíle oběhového hospodářství (i když nebudou dosahovat požadované úrovně recyklace). Metodicky pouze musí být ošetřeno, aby směsný odpad nekončil v objemném odpadu.

Toto řešení považujeme za vhodné hlavně pro menší obce (do 500 obyvatel). Řešení pro tyto obce takto nastavené bude levnější, méně byrokratické a splnitelné. Problém mohou mít pouze obce, kde se topí hodně uhlím a je zde vysoká produkce popelovin (řada starostů zvažujeme, jak odklon od uhlí podpořit v rámci slevy na poplatku za odpady, zvláště v lokalitách, které jsou plynofikované).

Ministerstvo životního prostředí na základě dostupných dat si může ověřit, pokud zanalyzuje vývoj úrovně recyklace v obcích a městech od roku 2015 do roku 2017, kdy obce dostali povinnost zajistit sběr bioodpadů. Lze si také ověřit, že k menšímu nárůstu recyklace došlo v krajích s podhorskými oblastmi, kde je produkce bioodpadu nižší (např. Liberecký kraj). Pro tyto kraje bude splnění cílů oběhového hospodářství složitější.

Bohužel vysoké cíle oběhového hospodářství jdou do určité míry proti prevenci.

Graf: Úroveň recyklace a nastavení systému odpadového hospodářství sídla

3) Považujeme za problematické, jak byly přeneseny cíle oběhového hospodářství, které mají být plněny za celou ČR na obce. Podstatně snadněji lze splnit oběhové cíle v daném regionu, když započteme dohromady odpad z obcí, odpad ze živností, odpad z výkupu.

Tento problém souvisí s nastavením systému v regionech, kdy v ČR o nastavení svého systému rozhoduje každá obec samostatně. V Německu, Rakousku, Flandrech však tomu tak není a počítá se vše dohromady. Návrh zákona sice umožňuje obcím řešit situaci v rámci dobrovolných svazků, v ČR však tomu není nakloněno vlastnictví svozových firem (situace je jiná v Čechách, jiná na Moravě). Dovoluji si odhadnout, že ani Německé obce by cíle odpadového hospodářství neplnili, kdyby nebyl započten odpad ze živností. Bohužel tyto detaily nikdo nestuduje.

Arnika měla možnost analyzovat data Pardubického kraje za rok 2014. Z analýzy vyplývá, že samotné obce v průměru recyklovaly asi 26 %, při započtení výkupu 38 % a celkově i se živnostmi bylo v kraji recyklováno asi 46 % všech odpadů.

Tabulka: Procentuální podíl jednotlivých komodit v Pardubickém kraji v roce 2014

Podíl	Papír	Plasty	Sklo	NK	Textil	Kovy	Bio	SKO	OO
Obce (%)	13,0	12,2	11,6	0,2	1,3	3,1	38,8	195,1	25,6
Výkup (%)	15,1	0,6	0,5	0,0	0,0	43,9	1,9	0,8	1,7
Firmy (%)	65,6	15,2	3,2	0,5	0,1	0,3	5,4	45,5	4,9

Vzhledem k tomu, že cíle oběhového hospodářství jsou vysoké, bude je pravděpodobně možné za celou ČR možné splnit jen jako celkový součet a také s nimi takto pracovat.

Připomínky ke konkrétním paragrafům:

Obecná připomínka:

Zákon by měl být co nejjednodušší, předkladatel by měl definovat pouze nezbytně nutné. Důvod, proč tak činit, je jednoduchý. Ve skutečnosti každá definice nechtěně omezuje i vhodné chování. Dobrý zákon je třeba žít, dobré chování nelze nařídit. Zbytečné paragrafy jenom oslabují význam zákona a jeho cenu.

1) §4 (2) – Definice pojmu odpad považujeme za jednu z nejdůležitějších. Nejsme si však jisti zda toto doplnění definice nejde proti prevenci. Spousta výrobků lze využít k jinému účelu, než byl záměr výrobce (vana na sběr vody na zahradě). Dokonce se stává populární pojem upcyklace, která může řadě výrobků, které neslouží pro původní účel dát nový rozměr. Neradi bychom tyto možnosti zákonem vyloučili.

2) §11 (3) – Nepovažujeme za vhodné definovat podmínky pro domácí kompostování a už vůbec nedoporučujeme porušení podmínek považovat za přestupek. Bude se to špatně kontrolovat, vyžaduje to vstup na soukromý pozemek a už vůbec nesouhlasíme s tím, že domácnosti si nemohou navzájem mezi sebou darovat kompost. Zákon o hnojivech nemá být co uplatňován na domácí kompostování.

3) §35 (3) – Poslední věta odstavce je nesrozumitelná. Chápeme je asi správně – je možné spalovat oddělené sbírané materiály za určitých podmínek.

4) §36 (5) – Poslední věta odstavce je nesrozumitelná. Chápeme je asi správně – je možné skládkovat oddělené sbírané materiály za určitých podmínek.

5) §59 (1) – Naši pochybnost vzbuzuje věta „Obec je povinna zajistit místa pro odkládání veškerého komunálního odpadu vznikajícího na jejím katastrálním území při činnosti nepodnikajících fyzických osob.“ Co ta věta znamená? Je obec povinna zajistit pro domácnosti nádoby na směsný odpad, ať už ho vyprodukují, kolik chtějí. Splní obec podmínku zajištění nádob pro bioodpady již tím, že domácnostem umožní si je objednat a zaplatit u svozové firmy.

6) §59 (3) – K tomuto paragrafu se vztahují připomínky v úvodu (první dvě strany). Cíle pro obce považujeme za vysoké, pro mnohé obce za nesplnitelné. Výše pokuty by měla mít vazbu na velikost obce.

Kromě toho si myslíme, že obce budou potřeba hodně pomoci. Stávající podporu považujeme stále za nedostatečnou. Návrh na řešení však v této chvíli nemáme, ale například ve Flandrech pomáhá obcím, městům, regionům agentura OVAM . Možná by něco podobného potřebovala i ČR.

7) §61 (1) – Považujeme za nešťastnou formulaci, že v případě, že firma umožní třídít, pak musí třídít papír, plasty, sklo, kovy. Pokud se tento paragraf jako podnikatel podívám, tak je to nemotivující a raději neumožním lidem třídít nic. Znění paragrafu vlastně trestá ty, které jsou aktivní a třídí alespoň něco. Na druhou stranu je třeba motivovat firmy ke třídění a systém

nastavit tak, aby to šlo kontrolovat. Řešení ale nenabízíme. Třeba v Polsku musí mít firmy povinně zavedeny nádoby na tříděný sběr od určitého počtu zaměstnanců.

§122 (4) – Transformace odpadového hospodářství bude vyžadovat hodně práce, osvěty a studií, zveřejňování některých informací. Považujeme proto za nevhodné, že návrh zákona neumožňuje sebraná data z obcí využít pro tyto účely. Navrhujeme doplnit. Poskytnutí dat může být vázáno na souhlas Ministerstva životního prostředí.

Zpracoval:

Ing. Milan Havel, Arnika – program Toxické látky a odpady